

IJTIMOY HIMOYA DAVLAT SIYOSATINING BOSH BO'G'INIDIR.

Abdurahmonova Manzura Manafovna

*Farg'ona davlat universiteti Ijtimoiy ish kafedrası dotsenti
Sotsiologiya fanlari doktori*

Mamatqulova Fotimaxon Maxammadjon qizi

*Farg'ona davlat universiteti Ijtimoiy ish kafedrası
1- bosqich doktoranti*

Annotatsiya *Maqolada ijtimoiy himoyaga muhtoj aholining quyi qatlamlariga yangi turdagi ijtimoiy yordam turlarini joriy etish orqali ularni ijtimoiylashuvini barqarorlashtirish mexanizmlari yoritlgan. Maqola ijtimoiy himoya sohasida izlanish olib borayotgan tadqiqotchilarda va ijtimoiy sohada faoliyat olib boruvchi mutaxassislarda qiziqish uyg'otadi.*

SOCIAL PROTECTION IS MAIN LINK OF STATE POLICY.

Abstact *Stabilizing their socialization by introducing new types of social assistance to the lower strata of the population in need of social protection. The article arouses the interest of researchers conducting research in the field of social protection and specialists working in the social sphere.*

СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА ЯВЛЯЕТСЯ ОСНОВНЫМ ЗВЕНОМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ.

Аннотация *Стабилизация их социализации путем внедрения новых видов социальной помощи низшим слоям населения, нуждающимся в социальной защите. Статья вызывает интерес исследователей, проводящих исследования в области социальной защиты, и специалистов, работающих в социальной сфере.*

Kalit so'zlari: *Ijtimoiy himoya, ijtimoiy adolat, aholini ijtimoiy himoyalash, nafaqa, parvarishlash nafaqasi, parvarishga muhtoj shaxslar.*

Key words: *Social protection. Social justice, social protection of the population, allowance, care allowance, persons in need of care.*

Ключевые слова: *Социальная защита, социальная справедливость, социальная защита населения, пособие, пособие по уходу, лица, нуждающиеся в уходе*

Kirish

Aholi orasida ijtimoiy adolatni ta'minlash eng oliy burchdir. Bunda kuchli ijtimoiy siyosatni amalga oshirish O'zbekistonda bozor islohotlari milliy modelining eng

muhim tamoyilidir. O'zbekistonda bolalarni ijtimoiy himoya qilish O'zbekiston davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Aholining 40 foizini bolalar tashkil etadigan O'zbekiston uchun bolalar huquqlarini har tomonlama ta'minlash va himoya qilish o'ta muhim ahamiyatga ega. Bola huquqlarini ta'minlashga qaratilgan 40 dan ortiq qabul qilingan qonunchilik-huquqiy hujjatlari buning tasdig'idir³⁴,

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Qonun va hujjat osti qaror farmonlar asosida bolalarning ma'naviy, intellektual, jismoniy va axloqiy rivojlanishiga ko'maklashishning huquqiy mexanizmi yaratilgan. Shuningdek jamiyatimizda tanganing orqa tarafi bo'lganidek, bolalarga nisbatan ruhiy va jismoniy zo'ravonlik, diskriminatsiya, turli xil streotiplar orqali ta'sir o'tkazib kelinayotgan holatlar mavjud. Bu kabi holatlarni ijobiy hal qilish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi 01.06.2023 kungi 176- sonli Prezident Qarori qabul qilindi³⁵. Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risidagi 01.06.2023 kungi 82-sonli O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoniga asosan³⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligining asosiy faoliyat yo'nalishlari quyidagilardan iborat³⁷:

1. Aholini ijtimoiy himoya qilish sohasida davlat siyosati chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish yo'nalishida;
2. Nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ishlash qizimini takomillashtirish yo'nalishida;
3. Voyaga yetmagan bolalarni himoya qilish yo'nalishida;
4. Ayollarni himoya qilish tizimini takomillashtirish yo'nalishida;
5. Og'ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan oilalar bilan ishlash yo'nalishida;
6. Yoshlar bilan ishlash yo'nalishida;
7. Yakka yolg'iz va keksalar bilan ishlash yo'nalishida;
8. Ijtimoiy ta'minot dasturlari yo'nalishida³⁸;

"Inson" ijtimoiy xizmatlari markazi tuman shahar bo'limlari tomonidan ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgan ota - ona qarovisiz yoki qarmog'isiz qolgan bolalarni aniqlab, ularni nazoratga olish choralari ko'rilmog'ida. Ba'zi hollarda bolalarning qo'rquv oqibatida ichki kechinmalarini aytmaslik yoxud oilaga sodiqlik tushunchalari oqibatida salbiy holatlari yuzaga kelmoqda. Bunday holatlarda mahalla yig'inlarida o'z ish faoliyatlarini boshlagan ijtimoiy xodimlarning roli kattadir. Ijtimoiy ish mijozlarga turli xizmatlarni taqdim etishda uzoq tarixga ega bo'lib, u alohida mijozlar uchun maslahat

³⁴ [Dunyo bolalari hamisha g'amxo'rlik va qo'llab-quvvatlashga muhtoj! \(nhrc.uz\)](https://nhrc.uz/oz/news/m11804) <https://nhrc.uz/oz/news/m11804>

³⁵ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi 01.06.2023 kungi 176-sonli PQ

³⁶ Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va ordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risidagi 01.06.2023 kungi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 82-sonli farmoni

³⁷ Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va ordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risidagi 01.06.2023 kungi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 82-sonli farmoni

³⁸ Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va ordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risidagi 01.06.2023 kungi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 82-sonli farmoni

berishdan to terapevtik xizmat ko'rsatish, oila, guruh, tashkilot va jiddiy ijtimoiy aksiyalarda ishtirok etish va tashkillashtirish vazifalarini amalga oshirish bilan tugaydi.³⁹ Paternalizm –mijoz xoxishiga aralashuv va uning erkinligini cheklash; uning harakatini cheklash, uning xoxishsiz xizmatlarni qabul qilish talabidir. Bularning barchasi mijoz manfaatini himoya qilish uchun paternalizm namunalari hisoblanadi.⁴⁰ Bu orqali ijtimoiy xodim mijoz manfaatlarini ko'zlagan holda amaliy yordam beradi.

Shuningdek diskriminatsiya qilish orqali insoniy jihatlarga zarar yetkazish kabi streotiplarni aholining quyi qatlamlariga ham qo'llash holatlari mavjud. Ularni ijtimoiy va huquqiy qo'llab-quvvatlash orqali ijtimoiy holatini yaxshilash, jamiyatda ijtimoiylashuviga ko'maklashish mumkin. Aholini ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini aniqlash va ijtimoiy tashxis qo'yishda "Kommunikativ funksiya"⁴¹ dan foydalanish samara beradi. Kommunikativ funksiya aholining yordamga muhtoj bo'lgan qatlami bilan turli xil ijtimoiy institutlar o'rtasida axborot almashinuvini va o'zaro aloqani ta'minlashga qaratilgan. Bu funktsiyani amalda qo'llashda "Mahalla yettiligi"⁴² Mahallani xonadonbay o'rganishi orqali yagona platforma yaratishga erishildi. "Saxovat va ko'mak" jamg'armasi tomonidan ko'rsatiladigan yordamlar fuqarolarning og'ir ijtimoiy ahvolga tushib qolishining oldini olish va shunday vaziyatga tushganlarni og'ir vaziyatdan chiqarish maqsadida ijtimoiy xodim tomonidan "mahalla yettiligi"ga ko'rib chiqish uchun kiritilgan holda ko'rsatiladi⁴³. Ijtimoiy himoya inson rivojlanishining ajralmas qismi bo'lib, aholiga kafolatlangan daromad va ijtimoiy xizmatlarni olish uchun sharoit yaratadi va iqtisodiy imkoniyatlardan foydalanish imkoniyatlarini oshiradi.

Natija va Muhokama

Davlatning iqtisodiy gullab yashnashi uchun eng avvalo ijtimoiy nafaqalar orqali qo'llab quvvatlash va ularning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashdan iboratdir. Birinchi guruh nogironligi bo'lgan shaxslarga va 80 yoshdan yuqori bo'lgan yoshi ulug' bo'lgan otaxon va onaxonlarga albatta parvarish shuningdek qarov juda ham muhtoj hisoblanadi. Oila deb atalmish ulug' maskanda an'analar muhim hisoblanadi. Har bir oila a'zosi ularga g'amxo'rlik qiladi. Lekin ko'p hollarda birgina oila a'zosi o'zining ish faoliyatidan, shaxsiy manfaatlaridan voz kechib, ularni parvarish qiladi. Bu esa ularning moddiy qiyinchiligini keltirib chiqaradi. Shu sababli bizning fikrimizcha, har bir parvarishlovchi fuqaroga "Mahalla yettiligi" tomonidan tasdiqlangan holatda yangi turdagi parvarishlash nafaqasini tayinlash va to'lash tizimini joriy etish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz.

³⁹ "Jamiyat taraqqiyotida ijtimoiy ishning o'rni" M.M.Abdurahmonova 2022

⁴⁰ Ijtimoiy ish tarixi F.D.Muzaffarov, X.D.Nafiddinova 2023 51-bet

⁴¹ Ijtimoiy ish va ijtimoiy ta'minotga kirish A.Vaxobov 2018 32-bet

⁴² Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'ridagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.12.2023 kungi PF-209-sonli farmoni

⁴³ Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'ridagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.12.2023 kungi PF-209-sonli farmoni

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA MANBALAR RO'YHATI

1. A.Vaxabov (2018-yil). Ijtimoiy ish va ijtimoiy ta'minotga kirish
2. Mahalla Institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammonlarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.12.2023 kungi 209-sonli farmoni.
3. M.M.Abdurahmonova (2022-yil). Jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy ishning o'rni.
4. F.D.Muzaffarov, X.D.Nafiddinova (2023-yil). Ijtimoiy ish tarixi
5. [Dunyo bolalari hamisha g'amxo'rlik va qo'llab-quvvatlashga muhtoj! \(nhrc.uz\)](https://nhrc.uz)
<https://nhrc.uz/oz/news/m11804>
6. Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va ordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risidagi 01.06.2023 kungi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 82-sonli farmoni
7. Абдурахмонова, М. М. (2020). Ижтимоий иш касбий фаолиятининг мактабга йўналтирилган соҳасини ривожланишида жаҳон амалиёти тажрибалари. Журнал Социальных Исследований, 3(6).
8. Абдурахмонова, М. М. (2021). Теории межсекторальных подходов к защите детей. Человек. Наука. Социум, (2), 62-74.
9. Абдурахмонова, М. М. (2021). Необходимость изучения общественного мнения для принятия эффективных решений в школе. Человек. Наука. Социум, (1), 33-46.
10. Абдурахмонова, М. М., & Маллабоев, Ш. А. (2016). Узбекская модель развития малого предпринимательства. Ученый XXI века, 62.
11. Абдурахмонова, М. М., & Содикова, Д. Ш. (2020). Efficiency of management of higher education institutions in the preparation of qualified personnel. Человек. Наука. Социум, (2), 8-27.
12. Абдурахмонова, М. М. (2021). Мактабларда самарали қарор қабул қилиш учун жамоатчилик фикрини ўрганиш зарурияти. Журнал Социальных Исследований, (SPECIAL ISSUE 1).
13. Абдурахмонова, М. М., & Орипов, А. (2019). Основные направления и приоритеты научной актуализации информационной парадигмы гражданского общества. Мировая наука, (12), 56-59.
14. Абдурахмонова, М. М., & Мирзажонов, Ж. (2020). Роль конституции в построении правового государства и гражданского общества. Теория и практика современной науки, (3), 9-11.
15. Абдурахмонова, М. М., & Маллабоев, Ш. А. (2016). Uzbek model of small business development. Учёный XXI века, (3-4 (16)), 58-63.
16. Madaliyeva, F., & Abduraxmonova, M. (2021). O'zbekistonda maktab bitiruvchi o'quvchilarini kasb-hunar bilan ta'minlashda ijtimoiy ish amaliyoti. Студенческий вестник, (8-3), 94-95.

17. Abduraxmonova, M., & A'zamova, Z. (2021). O'zbekistonda pensiya ta'minoti tizimini shakllantirishning muhim jihatlari. *Интернаука*, (7-2), 91-93.
18. Sharipova, K., & Abduraxmonova, M. (2021). O'zbekiston maktablarida mehribonlik uylari tarbiyalanuvchisi bo'lgan o'quvchilar bilan ijtimoiy ish amaliyoti istiqbollari. *Студенческий вестник*, (8-3), 82-83.
19. Abdurakhmonova, M., Karimova, G., & Karimova, M. (2021). Role of ethical culture in preventing violence among spirils. *Интернаука*, (11-2), 50-51.
20. Abdurakhmonova, M. M., Akramov, D. O., & Egamberdiev, F. A. (2020). Conceptual aspects of the development of social work in the new social protection system of Uzbekistan. *Chief Editor*, (5), 8.
21. Abdurakhmonova, M. M. ugli Mirzayev, MA, Karimov, UU, & Karimova, GY (2021). Information Culture And Ethical Education In The Globalization Century. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 3(03), 384-388.
22. Abdurakhmonova, M. M., Akramov, D. O., & Egamberdiev, F. A. Conceptual aspects of the development of social work in the new social protection system of Uzbekistan. *Chief Editor*.
23. Abdurahmonova, M. (2020). World practical experience of developing a school-oriented sphere of professional activity of social work. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(6), 1181-1186.